

Slagelse Dagplejes politik omkring vold og seksuelle overgreb

Vold og seksuelle overgreb på børn

Med denne politik ønsker vi at sende et signal om, at forebyggelse og tidlig opsporing af vold og seksuelle overgreb er en vigtig del af vores pædagogiske arbejde i dagplejen

Slagelse Dagpleje
13-03-2017

Indledning

At have fokus på vold og seksuelle overgreb af børn er en del af vores pædagogiske arbejde.

Det er vigtigt for os, at kunne italesætte og agere overfor forældrene hvis vi har mistanke om vold eller seksuelle overgreb mod et barn, da det ofte er belagt med tabu.

Vi mener, at ved at have et klart signal omkring vores rolle og opmærksomhed om emnet, tydeliggør vi overfor forældrene, at det er noget vi tager seriøst.

Vi ønsker dialog med forældrene omkring vores rolle og forpligtelse, såfremt vi bliver opmærksomme på tegn hos barnet vi skal reagere på.

Vi er opmærksomme på det barnet fortæller. Vi stiller åbne spørgsmål og er bevidste om, at undgå at tolke på barnets udsagn.

I fællesskab med forældrene vil vi sikre, at barnet understøttes i at udvikle en sund seksualitet.

Barneperspektiv i Daglejen

Barnet er et selvstændigt og unikt individ, der er eksperter i at vide hvordan det er at være sig selv.

Barneperspektivet betyder:

- At voksne skal bestræbe sig på, at forstå det, barnet forstår – på barnets præmisser.
- At voksne skal bidrage til, at barnet oplever sig set, hørt og forstået.
- At voksne hjælper barnet til at skabe mening og sammenhæng i livet.

Definition af vold

Vold er en handling eller trussel, der uanset formålet kan krænke en anden persons integritet, eller som skæmmer, smerter eller skader personen – uanset om personen er barn eller voksen.

Volden kan have samme effekt på andre personer, der overværer eller overhører handlingen. Volden kan både være en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt.

Handlingen overskrider endvidere samfundets love og normer.

Uanset typen af vold, der begås mod et barn, så er der tale om, at barnet udsættes for en adfærd fra forældrene eller andre omsorgsgivere, som er ødelæggende for, eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet. Enhver form for vold bringer barnets udvikling og sundhed i fare.

Definition af seksualitet

Seksualitet er en integreret del af ethvert menneskes personlighed. Den er et basalt behov, og et aspekt af det at være menneske, som ikke kan adskilles fra andre aspekter i livet. Seksualitet er ikke synonymt med samleje. Det handler ikke om, hvorvidt man har orgasme, og endelig er der ikke summen af vores erotiske liv. Dette kan være en del af vores seksualitet, men behøver ikke være det.

Seksualitet er så meget mere. Det er hvad der driver os til at søge kærlighed, varme og intimitet. Den bliver udtrykt på den måde vi føler, bevæger os på, rører ved og bliver rørt ved. Det er lige så meget dette at være sensuel, som at være seksuel. Seksualitet har indflydelse på vores tanker, følelser, handlinger og samhandlinger og derved på vor mentale og fysiske helbelse.

WHO

Børns seksualitet 0-3 år

Hos mindre børn er seksualiteten lystbetonet, og kommer ikke til udtryk som noget organiseret, centreret eller rettet mod et specifik køn, men har derimod en diffus karakter.

Mindre børn vil f.eks. typisk nyde at være nøgne, at undersøge og udforske sig selv og har også mulighed for at opleve genital nydelse – men sjældent som en bevidst eller planlagt handling.

Hvordan kan vi forebygge?

Det er vigtigt vi så tidligt som muligt handler, hvis vi har en mistanke om et barn, der har været udsat for vold eller seksuelle overgreb.

Prøveballoner:

Barnet sender "prøveballoner" op med deres bekymring og råb om hjælp. Det er sjældent, at barnet er direkte med sin bekymring. Hvis ikke de voksne griber "prøveballonerne", kan det være svært, at få øje på bekymringerne hos barnet.

Eksempel: *"Jeg skal hjem til min mor i weekenden"*. fortæller Magnus. Dagplejer Anna siger: *"Hvor er det dejligt du skal hjem til mor i weekenden"*. Magnus gentager: *"Jeg skal hjem til min mor i weekenden"* Dagplejer Anna siger igen: *"Ja, det er dejligt du skal hjem til mor i weekenden."*

Ovenstående er et godt eksempel på de prøveballoner barnet kan sende op. Ved at dagplejeren tolker på det Magnus siger, lukker hun for dialogen. Hun bør i stedet stille åbne nysgerrige spørgsmål, og derved gribe de prøveballoner som Magnus sender op.

Hemmeligheder:

Det er vigtigt, at lære barnet forskellen på gode og dårlige hemmeligheder. De hemmeligheder der giver barnet ondt i maven, skal han/hun altid tale med en voksen om. Voksne skal tage initiativ og altid reagere på barnets udsagn og reaktioner.

Grænser:

Vi støtter barnet i:

- rettigheden til egen krop
- at der er forskel på gode og dårlige hemmeligheder
- at hjælpe med sætte ord på følelser (ked, glad, trist, vred)
- at aflæse andres følelser
- at mærke efter og sige til og fra på en god måde, ved at vi går foran og guider barnet når der opstår en konflikt
- at får sat ord på for at udvide barnets ordforråd, og for at give barnet redskaber til at interagere med andre
- at der er forskel på at være en god og en dårlig kammerat

Barnet skal lære selv-beskyttelsesstrategier:

- At gå væk/løbe sin vej
- At stole på egen intuition
- At sige nej ved grænseoverskridelser
- Børn der endnu ikke har det talte sprog, lærer vi at sige stop med tegnet STOP

Barnet skal have viden om hjælpeforanstaltninger:

- At et barn altid kan få hjælp hos en dagplejer
- At støtte barnet i at fortælle de dårlige hemmeligheder til en voksen

Relationer:

Relationer: børns udvikling afhænger af deres nære relationer.

Venskab - samhørighed - og fællesskab er en vigtig del af barnets udvikling.

De nære voksne, som barnet omgiver sig med, har stor betydning for barnets udvikling.

Det er den/ de nære voksne der lærer barnet:

- At skelne mellem sig selv og omverdenen
- At skelne mellem behov og tilfredsstillelse
- At skelne mellem lyst og ulyst
- At skelne mellem frivillighed og tvang
- At skelne mellem omsorg og overgreb

Vi er barnets advokat og vi mener derfor at det er vigtigt, at den voksne støtter og udvikler barnets evne til at kunne skelne mellem egne og andres behov og til at skelne mellem egne og andres grænser.

Vi hjælper, støtter og italesætter overfor barnet, at det er i orden at sige Stop. Herved lærer barnet at de skal forvente at deres Stop vil blive respekteret.

De voksne skal være gode rolle modeller, i forhold til omgangstone, adfærd og sprog. Barnet oplever herved hvordan man bør have det med hinanden.

Stop: Hånden strakt frem med håndfladen ud af

Omgangsform:

I dagplejen er vi bevidste om vores omgangsform med børnene.

I dagplejen er bevidste om at have en professionel tilgang til børnene.

Der er forskel på de hjemlige omgangsformer og de professionelle omgangsformer i dagplejen.

Hvis et barn f.eks. siger *"Jeg elsker dig"* svarer dagplejeren. *"Jeg holder også meget af dig/ jeg kan også godt lide dig"*.

Vi er bevidst om hvordan og hvornår vi giver børnene kys og kram. F.eks. er et kys på munden noget der hører til i hjemmet.

Definition af seksuelt overgreb

- Den voksne udnytter barnets tillid
- Det seksuelle overgreb krænker barnets integritet
- Det er en handling, som barnet ikke kan forstå eller misforstå, og som barnet ikke er modent til at give samtykke til
- Det seksuelle overgreb er udtryk for den voksnes behov og på den voksnes betingelser, eller et udtryk for børn og unge, der udsætter andre børn og unge for seksuelt grænseoverskridende adfærd
- Det er en handling, som overskrider samfundets lovgivning og den almindelige moral

SISO

Lovgivning

Underretningspligten er en personlig pligt. Enhver er således ansvarlig for at reagere og handle på sin egen bekymring, hvis man er bekendt med et barn, som kan have brug for hjælp. Man har dermed som enkeltperson pligt til at kontakte de sociale myndigheder og videregive bekymring for barnet.

Serviceoven § 153

Personer, der udøver offentligt hverv, skal underrette kommunalbestyrelsen, hvis de under udøvelsen af tjeneste eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage:

- At et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte
- At et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold
- At et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte på grund af barnets ulovlige skolefravær eller undladelse af at opfylde undervisningspligten
- At et barn eller en ung under 18 år har været udsat for overgreb

- Underretningspligten er personlig
- Underretningspligten går forud for Tavshedspligten
- Underretningspligten er også gældende, selvom der er et samarbejde i gang
- Hvis mistanken retter sig mod én eller begge forældrene, må de ikke orienteres om underretningen

Tavshedspligt

Forvaltningsloven § 27

Tavshedspligten indebærer, at man som fagperson har tavshedspligt med hensyn til alle fortrolige oplysninger om børn, unge og deres familier, som man kommer i besiddelse af igennem sit arbejde.

Reglerne om tavshedspligt skal bl.a. sikre, at der kun udveksles fortrolige oplysninger om børn og unge og deres familier med andre fagpersoner, når dette er nødvendigt, og når det har et sagligt formål.

Fortrolige oplysninger, er f.eks. oplysninger om race, religion, seksuelle forhold, helbredsmæssige forhold, strafbare forhold og væsentlige sociale problemer.

OBS!

Den skærpede underretningspligt går forud for tavshedspligten. Det betyder at man som fagperson er forpligtet til at underrette kommunen med Serviceoven §153, selv i de tilfælde hvor man ifølge lov har tavshedspligt.

Tegn og reaktioner på overgreb

Der findes ikke entydige tegn og reaktioner på, at et barn har været udsat for vold eller seksuelle overgreb. Barnet kan i sin adfærd vise tegn på mistrivsel, og det er derfor et vigtigt element i opsporing af vold og seksuelle overgreb mod børn, at vi som fagfolk er i stand til at se, tolke og handle på børns tegn og reaktioner på mistrivsel.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at de tegn og reaktioner, der beskrives i det følgende også kan være tegn på andre former for mistrivsel f.eks. tegn på forældrenes skilsmisse, alkoholmisbrug, dødsfald i familien, er blevet storebror eller søster osv.

Det vil altid være vigtigt at forholde sig undersøgende til de tegn og reaktioner et barn udviser, og analysere dem i de relationer og kontekster (omgivelser) barnet indgår i.

Tegn og reaktioner på seksuelle overgreb kan inddeles i tre kategorier: fysiske tegn, psykiske tegn og social og adfærdsmæssige tegn. Vær opmærksom på, at listen ikke er udtømmende.

Herunder kan I se de mulige tegn på seksuelle overgreb:

Fysiske tegn
Rødmen, irritation omkring kønsorganer, skede- og endetarmsåbning
Smerter, kløe, udslæt omkring kønsorganer, skede- og endetarmsåbning
Vaginal blødning, blødning fra kønsorganer og endetarmsåbning
Blærebetændelse, skedekatar
Blod i underbukserne
Have svært ved at gå eller sidde
Mave- og fordøjelsesvanskeligheder
Klager over utilpashed
Stoppe ting/objekter op i skede- og endetarmsåbning
Ufrivillig vandladning og afføring
Revner i mundvige, sår i munden
Pådragelse af seksuelle overførte sygdomme
Synkebesvær, ubehag ift. bestemte fødevarer
Usædvanlig krops lugt (sæd)
Følger ikke normal vækstkurve

Psykiske tegn
Humørsvingninger
Tristhed/angst
Uforklarlig gråd, skrig ture
Mareridt, bange for at falde i søvn
Udvide ligegyldighed, robotlignende adfærd
Trækker sig fra fællesskabet
Isolation
Reagerer ikke på opfordringer på kontakt, trækker sig ind i sig selv/i en skal
Mistillid til voksne
Utryk tilknytning
Ukritisk i kontakten til andre

Social og adfærdsmæssige tegn
Ændringer i adfærd
Seksualiseret adfærd
Overdreven/tvangspræget onani
Usædvanlig interesse i og viden om seksualitet ud over alders- og udviklingsmæssigt niveau
Koncentrationsvanskeligheder f.eks. ved leg og samvær med andre
Leg med dukker, hvor seksuelle overgreb illustreres
Vender tilbage til tidligere stadie i adfærd, babysprog
Udadreagerende, aggressiv adfærd, spark, slå, bide
Hyperaktivitet
Frustration og vrede
Frygt for og modvilje mod bestemte personer eller steder
Umotiveret gråd
Tavshed
Påførelse af selvforskyldt smerte, banker hoved ind i ting, trækker i hår

I nedenstående oversigt beskrives en række forskellige mulige tegn og reaktioner på vold.

Tegn og på reaktioner på vold kan inddeles i tre kategorier: fysiske tegn, psykiske tegn og social og adfærdsmæssige tegn. Vær opmærksom på, at listen ikke er udtømmende.

Herunder kan I se de mulige tegn og reaktioner på vold:

Fysiske tegn
Mærker efter slag
Brandmærker
Sår på kroppen
Mærker efter kvælningsforsørg
Brud på arme, ben, kraveben eller andre knoglebrud
Symptomer på shaken baby syndrom: Tegn på dette kan være; blødninger inden i øjnene – general adfærdændring
Hyppe skadestuebesøg
Psykosomatiske klager. F.eks. ondt et bestemt sted – maven, hoved og lign.
Vanskeligheder med kropslig kontakt, berøring
Søvnvanskeligheder

Psykiske tegn
Psykiske tegn
Tristhed
Indadvendthed
Trækker sig fra fællesskabet
Isolation
Utryk tilknytning
Mistillid til voksne
Dissociation
Lav selvfølelse
Hjælpeløshed, magtesløshed
Manglende identitetsfølelse
Svært ved at løsrive sig fra forældre/løsrive sig for hurtigt
Post Traumatisk Stress Disorder (PTSD)

Social og adfærdsmæssige tegn
Koncentrationsvanskeligheder ift. leg og samvær med andre
Leg med f.eks. dukker hvor vold illustreres
Vanskeligheder med impuls kontrol
Indlæringsvanskeligheder
Tab af kompetencer
Udadreagerende, aggressiv adfærd
Følelse af frustration og vrede
Hyperaktivitet, hyper sensitivitet
Angst
Selvdestruktiv og selvskadende adfærd
Udvikling af beskyttelsesstrategier for at undgå vold eller afsløring heraf
Overtilpashed
Vanskeligheder med at regulere følelser

Definition på Grooming

Begrebet Grooming kommer fra engelsk og kan oversættes med grænsenedbrydningsproces.

Langt de fleste overgreb bliver begået af en person, som barnet kender. Overgrebet finder altså sted på baggrund af, at der er opbygget en relation mellem barnet og den voksne krænker. Den voksne krænker/udsætter barnet for en Groomingsproces.

Definition på Grooming

Begrebet Grooming anvendes om den proces, hvor krænkeren bearbejder, overtaler, forfører og manipulerer et barn eller en ung til at medvirke i seksuelle aktiviteter. Der er tale om en proces, hvor krænkeren gradvist opbygger en relation. En relation, som senere gør det muligt at udsætte barnet for et seksuelt overgreb. Den manipulation og gradvis nedbrydning af barnets grænser, der finder sted, kan være en langvarig og skjult proces. Det er vigtigt, at fagpersoner har viden om og kan identificere denne proces i arbejdet med at opspore og forhindre seksuelle overgreb.

Hvad gør man som medarbejder når der opstår mistanke?

Medarbejderen har ansvaret for at kontakte dagplejepædagogerne og orientere om mistanken.

Forældrene må ikke orienteres om mistanken. Hvis mistanken retter sig mod andre end forældrene (en anden voksen), så skal forældrene som udgangspunkt orienteres.

Dagplejepædagogerne kontakter nærmeste leder.

Dagplejepædagogerne sender en skriftlig underretning i samarbejde med lederen.

Det er vigtigt, at dagplejeren og dagplejepædagogerne ikke "afhører" barnet, da det er afgørende for sagens efterforskning og sikring af bevismateriale.

Dagplejeren og dagplejepædagogen må tale med barnet, lægge øre til det barnet eventuelt fortæller og spørge nysgerrigt ind til/stille forståelsesspørgsmål og åbne spørgsmål til det barnet fortæller.

Husk at skrive alt ned efter samtalen med de involverede parter.

Hvordan arbejder vi med politikken?

På et månedsmøde med dagplejepædagogerne præsenteres politikken. Vi arbejder derefter med dialog kortene der er beskrevet i mappen fra Socialstyrelsen.

Derefter præsenteres den på samme måde i dagplejen på et gruppemøde. Det er dagplejepædagogernes opgave at facilitere en proces på et gruppemøde.

Vi udarbejder et antal sæt dialogkort omkring Seksuelle overgreb, Vold samt Refleksionskort fra Socialstyrelsen.

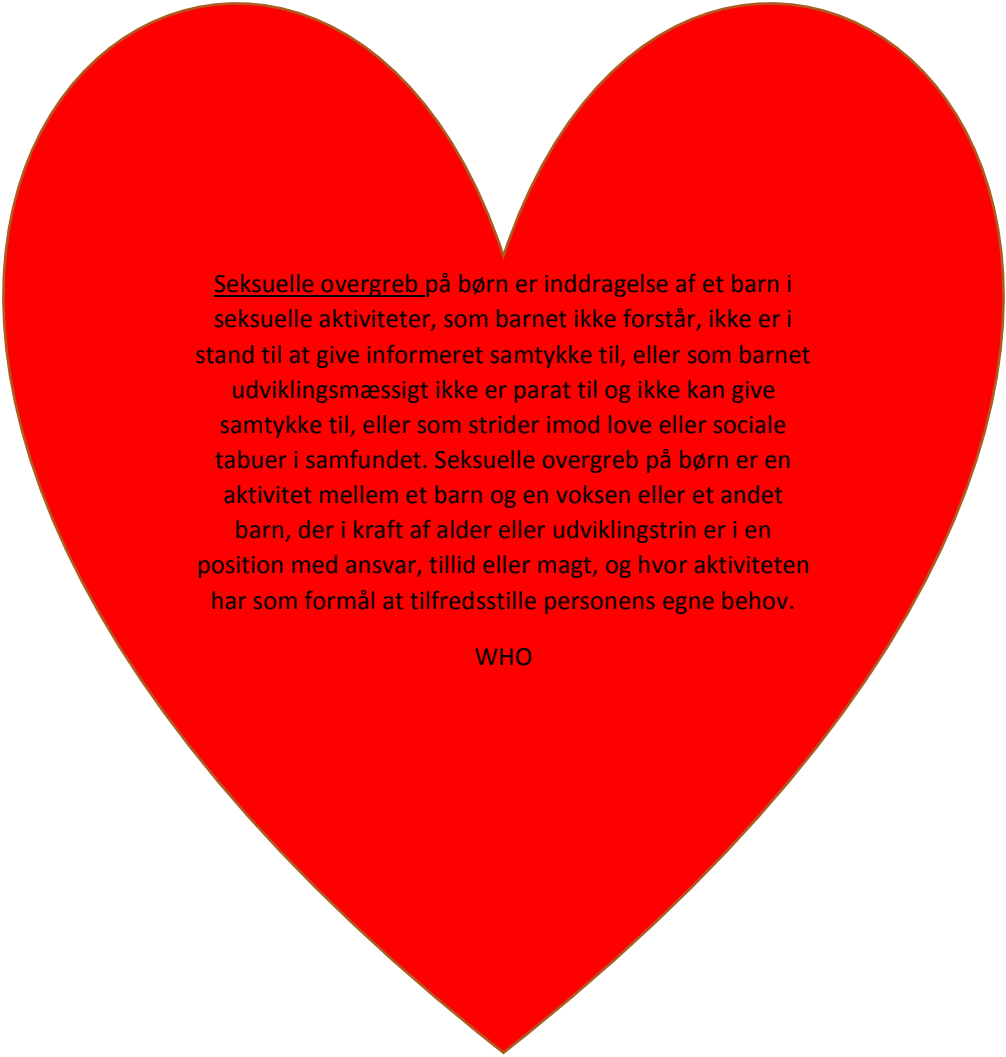
En gang årligt, i november måned, tages et servicetjek på politikken. Dette forgår i dagplejepædagoggruppen.

En gang årligt på et gruppemøde i ultimo april, sætter dagplejepædagogen politikken på dagsordenen.

Derudover præsenteres politikken på dagplejens MED-møde og i dagplejens forældrebestyrelse.

Ved ansættelse af nye medarbejdere er det enten ledelsen eller dagplejepædagogens rolle at sætte nye medarbejdere ind i politikken.

Politikken er udarbejdet i samarbejde med Socialstyrelsen, dagplejepædagogerne Linette Feldstedt, Tina Due, Hanne Niclasen og fra ledelsen Pia Tramborg.

Seksuelle overgreb på børn er inddragelse af et barn i seksuelle aktiviteter, som barnet ikke forstår, ikke er i stand til at give informeret samtykke til, eller som barnet udviklingsmæssigt ikke er parat til og ikke kan give samtykke til, eller som strider imod love eller sociale tabuer i samfundet. Seksuelle overgreb på børn er en aktivitet mellem et barn og en voksen eller et andet barn, der i kraft af alder eller udviklingstrin er i en position med ansvar, tillid eller magt, og hvor aktiviteten har som formål at tilfredsstille personens egne behov.

WHO